

Sygn. akt III AUa 996/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia	SA Teresa Czekaj
Sędziowie:	SA Elżbieta Czaja SA Krystyna Smaga (spr.)
Protokolant: stażysta J. M.	

po rozpoznaniu w dniu 21 listopada 2013 r. w Lublinie

sprawy J. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o wypłatę emerytury

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu

z dnia 24 lipca 2013 r. sygn. akt VI U 596/13

oddala apelację.

III AUa 996/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 marca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w R. odmówił J. G. uchylecia decyzji z dnia 14 października 2011 r w części, a jakiej decyzja ta zawiesza na podstawie art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, prawo do emerytury za okres od 1 października 2011 r do 21 listopada 2012 r.

W odwołaniu od decyzji ubezpieczona domagała się jej zmiany i poprzez ustalenie prawa do wypłaty emerytury zawieszona decyzją ZUS z 14 października 2011 r. W uzasadnieniu odwołania powoływała się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego, który 13 listopada 2012 r orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2009 r Nr 153, poz. 1227), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do

emerytury przed 1 stycznia 2011 r bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Skarżąca wywodziła, iż wyrok Trybunału Konstytucyjnego ma skutki retroaktywne i przepis prawa uznany takim wyrokiem za niezgodny z Konstytucją nie może być stosowany do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia wyroku Trybunału. Zachodzi więc podstawa do wznowienia postępowania zakończoną prawomocną decyzją ZUS z 14 października 2011 r, zawieszającą wypłatę emerytury i do wypłacenia świadczenia od daty zawieszenia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, ponieważ wyrok Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i z tym dniem następuje utrata mocy obowiązującej aktu normatywnego, którego dotyczyło orzeczenie.

Sąd Okręgowy w Radomiu wyrokiem z dnia 24 lipca 2013 r zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił J. G. prawo do wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011 r do 21 listopada 2012 r.

Sąd pierwszej instancji oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i ich ocenie prawnej.

J. G. nabyła prawo do emerytury od 1 sierpnia 2010 r. W tej dacie była zatrudniona w Urzędzie Gminy w P.. Decyzją z dnia 14 października 2011 r ZUS wstrzymał jej wypłatę emerytury od 1 października 2011 r, z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia, opierając się na przepisie art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.). Zgodnie z treścią tego przepisu prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Powyższe orzeczenie uprawomocniło się w dniu 13 marca 2012 r.

W dniu 10 grudnia 2012 r wnioskodawczyni wystąpiła do ZUS o wypłatę zawieszanej emerytury od 1 października 2011 r do nadal. Decyzją z dnia 31 grudnia 2012 r ZUS podjął wypłatę świadczenia od 22 listopada 2012 r. W dniu 29 marca 2013 r wydał zaskarżoną decyzję w oparciu o art. 151 § 1 pkt 1 k.p.a, którą odmówił uchylecia decyzji z 14 października 2011 r w części, w jakiej decyzja ta zawiesza wypłatę emerytury za okres od 1 października 2011 r do 21 listopada 2012 r.

Sąd wskazał, że wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 Konstytucji RP. W uzasadnieniu wyroku Trybunał wypowiedział się, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasową pracodawcą, jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury, nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r do 31 grudnia 2010 r. W stosunku do tych osób art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych, w zakresie w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS utracił moc z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw, tj. z dniem 22 listopada 2012 r (Dz. U. z 2012 r, poz. 1285).

Sąd zauważył, że w świetle art. 190 ust. 1 Konstytucji, orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Utrata mocy obowiązującej przepisu z powodu jego niezgodności z Konstytucją oznacza, że przepis ten nie może być stosowany poczynając od daty jego uchwalenia. Wyrok Trybunału ma skutki retroaktywne, a przez to zachodzi konieczność ponownego rozpoznania sprawy z pominięciem już niekonstytucyjnego przepisu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2008 r, V CO 43/08 Lex nr 564856, wyrok z dnia 21 listopada 2006 r, II PK 42/06 Lex nr 950622).

Artykuł 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych stanowi, że do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, o której mowa w art. 6, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się,

poczynając od dnia 1 października 2011 r. Z kolei wymieniony art. 6 pkt 2 dodał po art. 103, art. 103a w brzmieniu „prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego”. Art. 28 ustawy uchwalony został w dniu 16 grudnia 2010 r, zatem od tej daty został wyrugowany z porządku prawnego, z powodu jego niezgodności z art. 2 Konstytucji ale, jak wynika z orzeczenia Trybunału, tylko w stosunku do osób, które nabyły prawo do emerytury w przedziale czasowym od 8 stycznia 2009 r do 31 grudnia 2012 r - bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Warunek rozwiązania stosunku pracy nie obejmował samego nabycia prawa do emerytury, lecz był warunkiem wypłaty świadczenia.

Sąd wywiódł, że w stosunku do ubezpieczonych objętych wyrokiem Trybunału należy dokonać rekonstrukcji stanu prawnego, powracając do stanu obowiązującego zanim do ustawy emerytalnej został dodany art. 103a. Przed wprowadzeniem tego przepisu nie było wymogu rozwiązania stosunku pracy dla realizacji prawa do emerytury. Ustawą z dnia 21 listopada 2008 r o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507) uchylony został z dniem 8 stycznia 2009 r ust. 2a art. 103 ustawy emerytalnej (art. 37 pkt 5b ww. ustawy). Przepis ten stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia praw do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Od 1 stycznia 2011 r przepis ten ponownie wprowadzono do ustawy emerytalnej jako art. 103a, z mocy art. 6 pkt 2 w zw. z art. 30 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych.

Ubezpieczonym, którzy nabyli prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r była wypłacana emerytura, mimo kontynuowania zatrudnienia u pracodawcy, na rzecz którego wykonywali je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, gdyż nie obowiązywały żadne ograniczenia. W związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego prawo do wypłaty emerytury dla tej grupy ubezpieczonych zostało zachowane. Z mocy art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych przepis art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS znajdował zastosowanie do emerytur przyznanych przed dniem jego wejścia w życie, poczynając od 1 października 2011 r, dlatego od tej daty ZUS wstrzymał skarżącą wypłatę emerytury. Tym samym od tej daty skarżąca zachowała obecnie prawo do wypłaty emerytury. Organ rentowy od 22 listopada 2012 r podjął wypłatę emerytury w związku z czym należy się jej jeszcze wypłata emerytury za okres od 1 października 2011 r do 21 listopada 2012 r. Pozwany organ nieprawidłowo odmówił wznowienia decyzji w tym zakresie i w konsekwencji wypłaty świadczenia.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy w oparciu o treść art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w wyroku.

Apelację od tego wyroku wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., zaskarżając wyrok w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego, tj. art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r Nr 153, poz. 1227) w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r (sygn. akt K 2/12) z uwagi na zmianę zaskarżonej decyzji z dnia 29 marca 2013 r i przyznanie prawa do wypłaty emerytury od 1 października 2011 r do 21 listopada 2012 r.

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, że pewny wydaje się już dzisiaj pogląd, że utrata mocy obowiązującej aktu normatywnego następuje z chwilą wejścia w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego i orzeczenie ma w tym zakresie charakter konstytucyjny.

Skarżący wskazał, że czysta wykładnia semantyczna silnie przemawia za taką tezą, gdyż utracić moc obowiązującą może przepis, który wcześniej obowiązywał, utracić można bowiem to, co wcześniej istniało. Konstytucja zdaje się więc nie pozostawiać wątpliwości, że utrata mocy obowiązującej przepisu nie mogła nastąpić wcześniej, tj. przed wejściem

wyroku w życie, w przeciwnym wypadku nie miałyby też żadnego sensu upoważnienie zawarte w samej normie art. 190 ust. 3 do określenia innego terminu utraty mocy obowiązującej.

W ocenie apelującego, na rzecz prospektywnego działania orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego przemawiają jeszcze jednak i inne argumenty. Po pierwsze, Konstytucja nie formułuje wprost ogólnego nakazu rozciągnięcia efektów orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego na wcześniejsze zdarzenia prawne, a tymczasem odstępstwo od zasady, której nie można pomijać, analizując konsekwencje orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, wyrażającej podstawowy dla demokratycznego państwa prawa zakaz wstecznego działania prawa, wymagałoby wyraźnego uregulowania. Rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego ma walor normatywny, a w konsekwencji retroaktywny skutek orzeczenia musi być rozpatrywany dokładnie w tej samej płaszczyźnie jak retrospektywny skutek regulacji normatywnej. I w jednym i w drugim wypadku chodzi o te same wartości zakodowane w zasadzie zaufania do państwa i stanowionego przez prawa. Ponadto ustawodawca konstytucyjny *expressis verbis* zakłada możliwość, a nawet i w pewnych sytuacjach nakaz obowiązywania normy niezgodnej z Konstytucją (w wypadku odroczenia wejścia wyroku TK w życie), ergo uznanie, że z chwilą utraty mocy obowiązującej norma wypada z systemu z mocą wsteczną byłoby, mówiąc eufemistycznie, przejawem nieracjonalności legislatora. Jednocześnie Konstytucja zdaje się samodzielnie zakreślać granice retroaktywności orzeczeń w art.190 ust.4 przewidując możliwość zmiany orzeczenia, decyzji lub innego rozstrzygnięcia (w wyniku wznowienia postępowania lub innego odpowiedniego trybu przewidywanego ustawą). Co więcej na poziomie wykładni funkcjonalnej (a mówiąc wprost ogólnej racjonalności systemowej) byłoby bardzo trudno uzasadnić retroaktywny skutek rozstrzygnięć w pewnych co najmniej sytuacjach, skoro mógłby on powodować paraliż instytucji państwa prawa. Nie da się wywieść, że utrata mocy obowiązującej przepisu uznanego za niezgodny z Konstytucją stanowi ostateczne i definitywne jego wyeliminowanie z porządku prawnego.

Tym samym, zdaniem apelującego, utrata mocy obowiązującej przepisu uznanego za niezgodny z Konstytucją następuje dopiero z chwilą wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, a nie wcześniej. Orzeczenie ma więc charakter prawotwórczy, aczkolwiek jest to akt negatywny. Ponadto utrata mocy obowiązującej nie oznacza unieważnienia istniejącego wcześniej stanu prawnego, które prowadziłyby do automatycznego unicestwienia z tą chwilą wszystkich wcześniejszych konsekwencji prawnych. Co więcej respekt dla pewności obrotu i dążenie do uniknięcia negatywnych konsekwencji dla całości systemu przez natychmiastowe wejście w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego, przeważają w pewnych sytuacjach nad konsekwentnym poszanowaniem gwarancji konstytucyjnych, skoro sama Konstytucja dopuszcza przedłużone obowiązywanie niekonstytucyjnej normy w wypadku odroczenia wejścia w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

Także Trybunał Konstytucyjny wypowiedział się już w przedmiocie art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej. W wyroku z dnia 7 lutego 2006 r., SK 45/04, Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 103 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest zgodny z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 i art. 67 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie jest niezgodny z art. 30, art. 65 ust. 1, art. 70 ust. 5 i art. 73 Konstytucji. W przywołanym wyroku Trybunał Konstytucyjny ustosunkował się również do zarzutu naruszenia zasady zaufania jednostki do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz zasady ochrony praw nabytych ubezpieczonych. Zdaniem Trybunału, ingerencja ustawodawcy w tym przypadku nie polega na zniesieniu nabytego prawa do emerytury, ani na zmniejszeniu jego zakresu, ale jedynie na wprowadzeniu dodatkowych warunków jego realizacji. Zaskarżony przepis nie narusza nabytych praw ubezpieczonych również dlatego, że nie pozbawia on ich prawa do emerytury, a tylko powoduje zawieszenie jej wypłacania w razie kontynuacji zatrudnienia u tego samego pracodawcy, bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy. Trybunał Konstytucyjny nie dopatrył się również naruszenia zakazu retroakcji prawa. Ponadto Trybunał wskazał, że emerytura jest w założeniu świadczeniem, które zastępuje, a nie uzupełnia wynagrodzenia ze stosunku pracy i do jej istoty należy zapewnienie środków utrzymania w razie zaprzestania pracy w związku z osiągnięciem określonego wieku. Przedstawione wyżej orzecznictwo zachowało pełną aktualność także w obecnie obowiązującym stanie prawnym. Nie ma więc żadnych podstaw do odmowy stosowania przez Sądy art. 103a jako niezgodnego z Konstytucją.

Jak zauważył bowiem Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 13 listopada 2012 r. (sygn. akt K 2/12) art. 103a jest niezgodny tylko w pewnym zakresie, tj. w związku z art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o finansach publicznych,

w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Co więcej art. 103 ust. a nie został wyeliminowany porządku prawnego, gdyż jest wciąż normą obowiązującą.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja jest bezzasadna i nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny akceptuje w całości ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd pierwszej instancji, jak i wywody prawne tegoż Sądu dotyczące skutków wyroku Trybunału Konstytucyjnego, zatem nie zachodzi konieczność ich powtarzania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1998 r, II CKN 923/97, OSNC 1999/3/60). Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń i wydał trafne, odpowiadające prawu rozstrzygnięcie, aczkolwiek nie rozważył wszystkich problemów prawnych występujących w niniejszej sprawie.

Podnieść należy, iż wnioskodawczyni domagała się wypłaty emerytury od 1 października 2011 r, mimo że decyzja wstrzymująca wypłatę świadczenia jest prawomocna. Jako podstawę wznowienia wypłaty wskazała wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r.

Na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych wznowienie postępowania przed organem rentowym uregulowane jest w art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz w art. 83a ustawy z dnia 13 października 1998 r o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r Nr 205, poz. 1585). Regulacje prawne zawarte w tych przepisach dotyczą jednak innej materii, tj. ponownego ustalenia prawa, wysokości świadczenia lub zobowiązania, stwierdzonego prawomocną decyzją Zakładu, o ile zajądą okoliczności wskazane w tych przepisach, tj. zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawnione okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość. W sprawie niniejszej nie mamy do czynienia z ponownym ustaleniem prawa do świadczenia lub jego wysokości ale ze wznowieniem wypłaty świadczenia wskutek orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny niekonstytucyjności przepisu, na podstawie którego dokonano wstrzymania wypłaty. Prawo ubezpieczeń społecznych nie przewiduje w ogóle możliwości wznowienia postępowania przed organem rentowym na skutek wydania wyroku przez Trybunał Konstytucyjny. Niedopuszczalne byłoby jednak przyjęcie, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego pozostaje bez wpływu na decyzje, wydane przez organ rentowy na podstawie niekonstytucyjnego przepisu. W tej sytuacji jedynym rozwiązaniem jest skorzystanie z uregulowania zawartego w treści art. 123 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z którym w sprawach uregulowanych ustawą stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, chyba że ustawa stanowi inaczej. Sprawy uregulowane ustawą wymienione są jedynie przykładowo w art. 83 ustawy systemowej i bez wątplenia dotyczą również wypłaty świadczeń.

Kodeks postępowania administracyjnego przewiduje możliwość wznowienia postępowania na skutek wydania wyroku przez Trybunał Konstytucyjny. Zgodnie z treścią art. 145a § 1 kpa można żądać wznowienia postępowania również w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego została wydana decyzja. W tej sytuacji skargę o wznowienie wnosi się w terminie jednego miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego (art. 145a § 2 kpa).

W sprawie niniejszej wnioskodawczyni złożyła do organu rentowego skargę o wznowienie postępowania w dniu 10 grudnia 2012 r (k. 66 akt ZUS), a zatem w terminie miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia. Zachodziły tym samym podstawy do merytorycznego rozstrzygnięcia o żądaniu wnioskodawczyni. ZUS wprowadzie „odmówił uchylenia decyzji” wstrzymującej wypłatę świadczenia, jednakże w uzasadnieniu decyzji wskazał, że brak jest podstaw do wyrównania świadczenia za okres od 1 października 2011 r do 31 stycznia 2012 r. Zasadnie zatem Sąd Okręgowy zbadał decyzję w płaszczyźnie prawa materialnego, jako odmawiającą wznowienia wypłaty świadczenia za okres od 1 października 2011 r, odnosząc się do treści art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy wydał prawidłowy wyrok, a zarzuty apelacji nie są zasadne. Istotą sprawy była możliwość zastosowania w stosunku do wnioskodawczyni art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zakwestionowanego wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r w sprawie K 2/12, w okresie poprzedzającym jego wejście w życie. Wyrokiem tym Trybunał orzekł, że „art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r Nr 153, poz. 1227 ze zm.), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”.

Oceniając skutki wyroku, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury, nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r do 31 grudnia 2010 r. Wobec tych osób art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych, w zakresie w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy emeryturach i rentach z FUS, utracił moc z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw, czyli z dniem 22 listopada 2012 r.

W sprawie niniejszej poza sporem pozostawał fakt, że wnioskodawczyni należy do kręgu osób objętych przedmiotowym orzeczeniem albowiem prawo do emerytury nabyła od 1 sierpnia 2010 r, a więc w okresie, kiedy realizacja prawa do tego świadczenia nie wymagała rozwiązania stosunku pracy.

Jak prawidłowo przyjął Sąd Okręgowy, decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy posiadała ocena skutków wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r w odniesieniu do stanu prawnego poprzedzającego wejście w życie tego orzeczenia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, nie można zgodzić się z wywodami apelacji że przepis art. 190 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej uzasadniał pogląd, iż zakwestionowany przez Trybunał Konstytucyjny przepis winien być stosowany w odniesieniu do stanu faktycznego sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału w Dzienniku Ustaw, tj. sprzed dnia 22 listopada 2012 r. Stosownie do treści tego przepisu, orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jednak Trybunał Konstytucyjny może określić inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego. Termin ten nie może przekroczyć osiemnastu miesięcy, gdy chodzi o ustawę, a gdy chodzi o inny akt normatywny - dwunastu miesięcy. W przypadku orzeczeń, które wiążą się z nakładami finansowymi nieprzewidzianymi w ustawie budżetowej, Trybunał Konstytucyjny określa termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego po zapoznaniu się z opinią Rady Ministrów.

Przedstawiona przez pozwanego motywacja, a mianowicie twierdzenie, że w sytuacji podzielenia stanowiska Sądu Okręgowego odnośnie niestosowania zakwestionowanego przepisu do stanów faktycznych sprzed orzeczenia Trybunału, podważałoby ratio legis tego unormowania, w ocenie Sądu Apelacyjnego, ma charakter wycinkowy, nie wyczerpuje istoty zagadnienia skuteczności orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego. Skarżący pomija te uregulowania Konstytucji, które w sposób wyraźny wskazują na retroaktywne skutki wyroku Trybunału Konstytucyjnego orzekającego o niekonstytucyjności przepisu prawa.

Z treści art. 190 ust. 4 przepisu wynika, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylecia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania. Przyjęcie stanowiska skarżącego przekreśliłoby sens instytucji wznowienia postępowania (którego celem jest przecież wydanie orzeczenia zgodnego z prawem) w sytuacji, gdy orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego zawiera wiążące stwierdzenie, iż akt normatywny pozostaje w sprzeczności z aktem prawnym wyższego rzędu.

W nowym stanie prawnym, ukształtowanym w następstwie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, rozpatrzenie sprawy jest nie tylko dopuszczalne, ale możliwość taka jest ujęta jako podmiotowe, konstytucyjne prawo jednostki. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 stycznia 2006 r, I PK 116/05 (Lex nr 214272), realizację reguły określonej w art. 190 ust. 4 Konstytucji, stanowi na gruncie postępowania cywilnego przepis art. 401¹ kpc, nakazujący wznowienie postępowania sądowego w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową, lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie.

Kolejnym argumentem pozwalającym przyjąć retroaktywność orzeczeń Trybunału jest instytucja pytania prawnego przewidzianego w art. 193 Konstytucji, który stanowi, że każdy sąd może przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie prawne co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem. Istota pytania prawnego sprowadza się bowiem do zastosowania orzeczenia Trybunału do zaistniałego w przeszłości stanu faktycznego przez Sąd orzekający w danej sprawie.

Podsumowując powyższe, stwierdzić należy, iż utrata mocy obowiązującej przepisu zakwestionowanego przez Trybunał Konstytucyjny następuje, stosownie do cytowanego art. 190 ust. 3 Konstytucji, z chwilą wejścia w życie orzeczenia Trybunału i orzeczenie to ma w tym zakresie charakter konstytutywny. Oznacza to, że przepis ten z datą ogłoszenia wyroku Trybunału zostaje wyeliminowany z porządku prawnego i po tej dacie nie może być stosowany.

Utrata mocy obowiązującej nie oznacza jednak unieważnienia wcześniej istniejącego stanu prawnego. Eliminacja skutków wynikających z niekonstytucyjnych przepisów wymaga indywidualnych rozstrzygnięć w sferze stosowania prawa.

Sąd Apelacyjny podziela ukształtowane na tle omawianej materii orzecznictwo Sądu Najwyższego, w świetle którego „uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją przepis prawa nie może być stosowany przez Sądy i inne organy w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału (por. wyrok z dnia 21 listopada 2006 r, II PK 42/06, Lex nr 950622, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2008 r, V CO 43/08, Lex nr 564856).

Odnosząc powyższe rozważania do sytuacji faktycznej zaistniałej w niniejszej sprawie stwierdzić należy, że Sąd pierwszej instancji prawidłowo uznał, że skoro rozstrzygnięcie zawarte w zaskarżonej decyzji oparte zostało na przepisie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który uznany został za niekonstytucyjny, to nie mógł on stanowić podstawy wstrzymania wypłaty emerytury wnioskodawczyni od 1 października 2011 r. Oznacza to, że zawarty w apelacji zarzut naruszenia prawa materialnego jest całkowicie nieuzasadniony.

Z tych względów i na mocy art. 385 kpc Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku.